

صورت جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد (M.Sc)

نام و نام خانوادگی دانشجو: مهري داريوني در تاريخ: ۱۳۹۱/۳/۳۱ رشته: مهندسي کشاورزي - اقتصاد کشاورزي

از پايان نامه خود با عنوان:

ارزش گذاري اقتصادي منافع زيست محيطي برنامه هاي کاهش مصرف سموم شيميايي: مطالعه موردی شهرستان مرودشت

با درجه: و نمره: دفاع نموده است.

امضاء اعضای هیات داوری

سمت:

نام و نام خانوادگی اعضای هیات داوری:

استاد راهنما

۱- دکتر جواد ترکمانی

استاد مشاور

۲- دکتر سید نعمت اله موسوی

استاد داور

۳- دکتر زکریا فرج زاده

مدیر / معاونت پژوهشی

مراتب فوق مورد تایید است.

مهر و امضاء

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد مرودشت

دانشکده کشاورزی - گروه اقتصاد کشاورزی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد

گرایش : اقتصاد کشاورزی

عنوان :

ارزش گذاری اقتصادی منافع زیست محیطی برنامه های کاهش مصرف

سموم شیمیایی : مطالعه موردی شهرستان مرودشت

استاد راهنما :

دکتر جواد ترکمانی

استاد مشاور :

دکتر سید نعمت اله موسوی

نگارش :

مهری داریونی

بهار ۱۳۹۱

تقدیم به روح پدر بزرگوارم

که یاد و خاطره اش، در قلبم جاودانی است.

تقدیم به مادر مهربانم

که سالهاست نگاه نگران و دعای خیرش بدرقه راهم است.

تقدیم به برادران و خواهران عزیزم

که همواره حامی و پشتیبانم بوده اند.

سپاسگزاری

اکنون که با عنایت و توجه پروردگار متعال و تلاش و همکاری اساتید ارجمندم موفق به اتمام این رساله شده ام، خود را موظف می دانم از تمامی عزیزانی که در این راه یاریم نمودند، سپاسگزاری نمایم. از استاد بزرگوار، جناب آقای پروفسور ترکمانی که با دقت و حوصله فراوان، راهنمایی این تحقیق را بر عهده داشتند و با نظرات مفید و ارزشمند خود بر غنای علمی این رساله افزودند و همچنین از جناب آقای دکتر سید نعمت اله موسوی که امر مشاوره این رساله را بر عهده گرفتند کمال تشکر و سپاسگزاری را دارم. همچنین لازم می دانم تا از مساعدت ها و راهنمایی شایان جناب آقای دکتر اکبری که همواره در مراحل مختلف این پژوهش، در کمال دلسوزی، صبورانه مرا از کمک های ارزنده خویش بهره مند ساختند کمال تشکر مخصوص به عمل آورم. از جناب آقای دکتر زکریا فرج زاده و سرکار خانم دکتر فاطمه نصرنیا به دلیل ارائه نقطه نظرات ارزنده نیز سپاسگزاری می نمایم. از درگاه خداوند برای کلیه این سروران بزرگوار آرزوی سلامت و بهروزی دارم.

در پایان نیز از خانواده عزیزم که همیشه و در تمامی مراحل زندگی و مقاطع تحصیلی پشتیبان و حامی من بوده اند صمیمانه تشکر و قدردانی می کنم. به امید آن که بتوانم قطره ای از دریای بی کران لطف و محبتشان را پاسخگو باشم.

چکیده

امروزه با توجه به رشد روز افزون جمعیت، نیاز به وجود محیط زیستی سالم و به دور از آلودگی بیش از پیش مشهود است و هر گونه تلاش در جهت مهار عوامل آلوده کننده محیط زیست، از اهمیت خاصی برخوردار است. از جمله این تلاش ها، استفاده از ابزارهای اقتصادی است که در تبیین سیاست های مناسب می توان از آن بهره گرفت. محاسبه ارزش اقتصادی کاهش مصرف سموم و شناسایی عوامل موثر بر آن و ارائه راهکارهای مناسب، می تواند کمک فراوانی به تصمیم گیران و سیاستگذاران در انتخاب سیاست های صحیح کشاورزی پایدار نماید. هدف اصلی این مطالعه، ارزش گذاری اقتصادی منافع زیست محیطی کاهش مصرف سموم شیمیایی در شهرستان مرودشت است. اطلاعات لازم برای انجام این تحقیق از طریق تکمیل پرسشنامه و مصاحبه حضوری از ۱۸۰ بهره بردار کشاورزی شهرستان مرودشت که به روش نمونه گیری تصادفی در سال ۱۳۹۰ انتخاب شدند، فراهم شد. آنگاه با بهره گیری از روش ارزش گذاری مشروط و کاربرد مدل هکمن دو مرحله ای مقدار تمایل به پرداخت کشاورزان جهت کاهش اثرات زیست محیطی سموم، مشخص گردید. نتایج نشان دادند که متغیرهای تحصیلات، درآمد سالیانه، سطح زیر کشت، مالکیت شخصی و آگاهی از خطرات زیست محیطی سموم تاثیر مثبت و متغیرهای سن، تعداد افراد خانوار، سابقه و دارا بودن شغل دیگر تاثیر منفی بر میزان تمایل به پرداخت دارند. میانگین تمایل به پرداخت هر کشاورز جهت کاهش اثرات زیست محیطی سموم ۲۲۹/۵ هزارریال در سال زراعی برآورد گردید. همچنین یافته های پژوهش نشان داد که ارزش اقتصادی سالیانه منافع زیست محیطی کاهش مصرف سموم ۲/۷۵ میلیاردریال است.

واژه های کلیدی: ارزش گذاری مشروط، کود شیمیایی، مدل توبیت، منافع زیست محیطی، شهرستان مرودشت

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
أ	چکیده
۱	فصل اول: مقدمه و مروری بر مطالعات
۲	۱-۱- مقدمه
۵	۲-۱- اهداف تحقیق
۵	۳-۱- فرضیات تحقیق
۶	۴-۱- پیشینه ی تحقیق
۶	۱-۴-۱- مطالعات داخلی
۱۳	۲-۴-۱- مطالعات خارجی
۲۱	۳-۴-۱- جمع بندی مطالعات انجام شده
۲۲	فصل دوم: تئوری و روش تحقیق
۲۳	۱-۲- مقدمه
۲۳	۲-۲- مدل مورد استفاده
۲۳	۱-۲-۲- ارزش گذاری مشروط
۲۵	۳-۲- معرفی مدل
۳۰	۴-۲- روش نمونه گیری

۳۱	-----	۵-۲- داده های مورد نیاز
۳۱	-----	۶-۲- منطقه مورد مطالعه
۳۲	-----	فصل سوم: نتایج و بحث
۳۳	-----	۱-۳- مقدمه
۳۴	-----	۲-۳- برآورد مدل
۴۰	-----	۲-۳- خلاصه و نتیجه گیری
۴۱	-----	۲-۳- پیشنهادات
۴۲	-----	منابع و مأخذ
۴۳	-----	منابع فارسی
۴۶	-----	منابع انگلیسی

فهرست جدول ها

۴	-----	جدول (۱-۱)- میزان تولید گندم در شهرستان مرودشت
۳۴	-----	جدول (۱-۳)- شرح متغیرهای استفاده شده در پرسشنامه
۳۶	-----	جدول (۲-۳)- نتایج حاصل از روش دو مرحله ای هکمن

فصل اول

مقدمه و مروری بر مطالعات

۱-۱- مقدمه

محیط زیست، به عنوان میراث مشترک تمدن‌ها، موضوعی جهانی به شمار می‌آید و آلودگی‌های زیست محیطی چالش بحث‌انگیز قرن حاضر است (دریجانی و همکاران، ۱۳۸۴). پیامدهای ناگوار زیست محیطی که جهان کنونی با آن روبه‌رو است ناشی از برخورد غیر معقول انسان با محیط زیست و استفاده نادرست از منابع پایه‌ای است. از آنجایی که کشاورزی به عنوان منبع اصلی درآمدی ۵۱ درصد جمعیت جهان است خسارت ناشی از آفات می‌تواند منجر به کاهش معنی‌داری در عملکرد و درآمد شود (سازمان خواروبار جهانی، ۲۰۰۹). به همین دلیل هر ساله به منظور اجتناب از این خطرات، سموم به میزان فراوانی مصرف می‌شود. ارزیابی آسیب‌های رسیده به محیط زیست که از مصرف نهاده‌هایی مانند کود و سم‌نشات گرفته است، نشان می‌دهد که هم‌زمان با ترویج و توسعه مصرف این نهاده‌ها، مشکلات و پیامدهای زیست محیطی ناشی از مصرف آنها نیز به مرور زمان بروز کرده و گسترش یافته است و این موضوع از بالا رفتن میزان پژوهش‌های مربوط به بررسی اثرات زیست محیطی سموم در ایالات متحده و اروپا می‌باشد. متأسفانه آمار این‌گونه مطالعه‌ها در کشورهای در حال توسعه با وجود مصرف فراوان سموم و سوءاستفاده آنها پایین است. در حالی که بیشتر آفت‌کش‌های مرسوم که در کشورهای در حال توسعه به فروش می‌رسند در لیست مواد شیمیایی شدیداً خطرناکی قرار دارند که مصرف آنها در کشورهای توسعه‌یافته ممنوع یا محدود شده است (پینگالی و روجر، ۱۹۹۵).

اهمیت بالای این چالش های محیطی، باعث شد تا تلاش های سیاست مدارانه تنظیم شده ای از ترغیب اخلاقی تا تنظیم ابزارهای اقتصادی که همگی جهت کاهش مصرف آفت کش می باشند، صورت گیرد (برتور و ریسنگ، ۲۰۰۱).

کشورهایی که برنامه های سازمانی شان را در محدوده مدیریت تلفیقی آفات بهبود می بخشند و این گونه برنامه های تحقیقاتی و پژوهشی را حمایت می کنند، می بایست ارزیابی هایی در زمینه اثرات مستقیم اقتصادی این تغییرات در راستای منافع غیر مستقیم بهبود محیط زیست انجام دهند (کاینو و همکاران، ۲۰۰۱). از جمله این تلاش ها استفاده از ابزارهای اقتصادی است که در تبیین سیاست های مناسب می توان از آن بهره گرفت. ارزش گذاری اقتصادی را می توان به گونه ای مثبت در هر چه بهتر نمودن سیاست های زیست محیطی دخالت داد. امروزه نیاز به شناخت و وارد نمودن ارزش های زیست محیطی در سرمایه گذاری ها، پروژه های عمرانی، صنعتی و خطی مشی های مربوط به تصمیم گیری ها کاملاً محسوس است (خورشید دوست، ۱۳۷۶). در این راستا می توان با محاسبه ارزش اقتصادی کاهش مصرف سموم و شناسایی عوامل موثر بر اجراء و موفقیت سیاست های کاهش مصرف و ارائه راهکارهای مناسب برگرفته از نتایج این بررسی ها، کمک فراوانی به تصمیم گیران و سیاست گذاران ذیربط در انتخاب سیاست های صحیح در زمینه عملیات کشاورزی پایدار نمود (حسین زاد و همکاران، ۱۸۳۹).

بدیهی است با محاسبه ارزش اقتصادی این گونه برنامه ها و توسعه آموزش آنها در سطح ملی، منطقه ای و بین المللی، گامهای موثری در جهت شناسایی منافع و کاربرد وسیع تر آنها برداشته خواهد شد.

استان فارس یکی از مناطق مهم کشاورزی کشور است که از نظر سطح زیرکشت و تولید برخی از محصولات کشاورزی مانند گندم و ذرت جایگاه مهم و مناسبی را در کشور به خود اختصاص داده است. اما از طرف دیگر میزان توزیع سموم در این استان بعنوان یکی از قطب های کشاورزی کشور نسبتاً بالا می باشد، بطوریکه پس از مازندران، در مرتبه ی دوم کشوری قرار دارد (سالنامه آماری کشور، ۱۳۸۷). در بین شهرستان های استان فارس، شهرستان مرودشت نقش ویژه در تولیدات کشاورزی این استان دارد. این

شهرستان طی سالهای اخیر توانسته است رتبه اول تولید گندم را در کشور به خود اختصاص دهد. جدول ۱-۱ میزان تولید گندم را در این شهرستان طی سالهای اخیر نشان می دهد. بنابراین سالانه مقادیر زیادی سموم و آفت کش در مناطق مختلف این شهرستان در این فعالیتها به کار گرفته می شود که عوارض نامطلوب و مخربی را موجب می شود. این امر ضرورت مطالعه پیرامون اثرات این پدیده مخرب و همچنین برنامه های کاهش مصرف سموم شیمیایی را روشن می سازد.

جدول(۱-۱): میزان تولید گندم در شهرستان مرودشت

۸۹-۹۰	۸۸-۸۹	۸۷-۸۸	۸۶-۸۷	۸۵-۸۶	نام محصول	
۶۵۸۰۰	۶۴۰۰۰	۶۵۰۰۰	۶۵۰۰۰	۶۳۰۰۰	سطح زیر کشت	گندم آبی
۲۹۶۰۰۰	۲۶۴۱۰۰	۲۱۱۸۳۵	۲۳۶۷۹۵	۴۰۲۵۷۰	تولید به تن	
۳۰۰	۱۰۰۰	۱۵۰۰	۱۱۰۰	۹۰۰	سطح زیر کشت	گندم دیم
۳۰۰	۹۰۰	۹۴۳	۰	۹۵۰	تولید به تن	

۲-۱- اهداف تحقیق

باتوجه به مطالب عنوان شده، اهداف مطالعه به شرح زیر است:

۱. تعیین ارزش اقتصادی منافع زیست محیطی کاهش مصرف سموم در شهرستان مرودشت
۲. برآورد تمایل به پرداخت کشاورزان برای کاهش خطرات ناشی از مصرف سموم
۳. بررسی عوامل موثر بر تمایل به پرداخت کشاورزان برای کاهش خطرات ناشی از مصرف سموم

۳-۱- فرضیات تحقیق

به منظور رسیدن به اهداف این مقاله فرضیات زیر مورد آزمون قرار گرفت:

۱. کاهش مصرف سموم شیمیایی اثر مثبت بر محیط زیست دارد.
۲. متغیر درآمد اثر مثبت بر تمایل به پرداخت کشاورزان دارد.
۳. متغیر سن اثر منفی بر تمایل به پرداخت کشاورزان دارد.

۴-۱- پیشینه ی تحقیق

در زمینه اثرات اقتصادی و زیست محیطی عملیات پایدار کشاورزی مطالعاتی در داخل و خارج از کشور صورت گرفته است که در ادامه مواردی از آنها ذکر خواهد گردید.

۱-۴-۱- مطالعات داخلی

رهیافت ارزش گذاری مشروط از جمله عوامل موثر در حفاظت از محیط زیست و منابع طبیعی محسوب می شود و مطالعات زیادی در سال های اخیر در این زمینه انجام شده است.

کریم زادگان و همکاران (۱۳۷۹)، در مطالعه ای با استفاده از روش ارزش گذاری مشروط از طریق مدل بسط نظام هزینه خطی، برای تعیین قیمت مواهب زیست محیطی (خدمات بازاری) جنگل دست کاشت گربایگان فسا در استان فارس انجام دادند. در این مطالعه ارزش وجودی خدمات غیر بازاری عمده شامل ارزش تنظیم شرایط اقلیمی، ارزش کنترل فرسایش خاک و تثبیت شنهای روان و ارزش ایجاد زیستگاه پناهگاه حیات وحش به ترتیب در بازار معادل ۳۲/۲ میلیارد ریال، ۲۹/۶ میلیارد ریال و ۲۵/۹ میلیارد ریال برآورد گردید.

طباطبائی (۱۳۸۰)، به تعیین ارزش حفاظتی زیستگاه پرندگان تالاب میانکاله به روش CVM^1 و تعیین میزان WTP^2 افراد مورد بررسی پرداخت که در این تحقیق برای میزان WTP از مصاحبه شوندهان به عنوان نماینده خانواده خودشان درخواست گردید تا میزان تمایل به پرداخت خود را برای استفاده از زیستگاه پرندگان میانکاله اعلام نمایند. میانگین حداکثر WTP برای خانواده های غیر بومی ۲۴/۷ هزار ریال و برای خانواده های بومی ۷۳/۴ هزار ریال برآورد گردید.

عسگری و مهرگان (۱۳۸۰)، تمایل به پرداخت بازدید کنندگان برای آثار تاریخی را که در حال حاضر برای دیدن آن قیمتی پرداخت نمی شود، ارزیابی نمودند. آنها روش CVM را برای تخمین حداکثر تمایل به پرداخت بازدید کنندگان برای آثار تاریخی، استفاده نموده اند. این مطالعه در مورد آثار باستانی گنج نامه

^۱.Contingent Valuation Method

^۲.Willingness To Pay

که متعلق به دوران هخامنشی است و در غرب شهر همدان قرار دارد، صورت پذیرفت. برای این منظور پرسشنامه ای تدوین و توسط ۹۴۰ نفر از خانواده هایی که از محل بازدید کرده بودند (بطور تصادفی) تکمیل گردید. نتایج به دست آمده نشان داد که خانوارها میلند به طور متوسط مبلغی در حدود ۱۵۶ تومان بابت ورود به محوطه باستانی گنج نامه به ازای هر بار بپردازند. این مقادیر می تواند راهنمای مناسبی برای سیاست گذاران و برنامه ریزان میراث فرهنگی کشور در جهت تعیین بهای بلیط بازدید از این نوع آثار، تأمین مالی هزینه های ارائه خدمات و زیرساختها و همچنین ارزیابی سیاستهای حفاظت و نگهداری از این نوع آثار باشد.

سلامی و خالدی (۱۳۸۰)، به مطالعه تاثیر فناوری مبارزه بیولوژیکی با آفت کرم ساقه خوار برنج بر مصرف سموم شیمیایی در استان مازندران پرداختند. آنها با بررسی وضعیت ۲۷۰ برنجکار نشان دادند که ۸۱ درصد این کشاورزان مبارزه بیولوژیک را بکار نبرده اند. با برآورد مدل لاجیت مشخص گردید که رابطه منفی و معنی داری میان پذیرش و میزان مصرف سموم شیمیایی برقرار است.

پزشکی راد و مسائلی (۱۳۸۱) نشان دادند در میان کشاورزان استان اصفهان عوامل اقتصادی نظیر سطح زیر کشت برنج، میزان عملکرد برنج، میزان مشارکت افراد خانواده در امور کشاورزی، میزان دسترسی به نهاده های کشاورزی و میزان دسترسی به منابع مالی همبستگی مثبتی با پذیرش مبارزه تلفیقی کنترل کرم ساقه خوار برنج دارند.

خورشید دوست (۱۳۸۳)، به مطالعه عوامل گوناگون اجتماعی و اقتصادی که بر تمایل به پرداخت افراد برای محافظت از محیط زیست تبریز تأثیر می گذارد، پرداخته است. پژوهش مذکور از دو بخش اصلی تشکیل یافته است: نخست برآوردی از وضعیت کنونی مکان مورد مطالعه از لحاظ اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی و دوم تحلیل یافته های بدست آمده از دیدگاه و رویکردهای مردم محاسبه گردیده است. روش ارزش گذاری مشروط به منظور تحلیل آماری و تبیین رابطه بین پارامترهای مختلف و میزان تمایل به پرداخت، مورد استفاده قرار گرفته است. نتایج تحقیق نشان می دهد که هر فرد مایل است به طور متوسط ماهیانه مبلغ ۴۱/۱ هزار ریال جهت محافظت از این محیط زیست بپردازد.

امیرنژاد (۱۳۸۴)، برای برآورد ارزش حفاظتی جنگلهای شمال کشور از روش ارزشگذاری مشروط استفاده نموده و اطلاعات لازم را از طریق تکمیل پرسشنامه جمع آوری نمود. جهت برآورد تمایل به پرداخت افراد از مدل لاجیت استفاده شد و نتایج حاصله حاکی از آن بود که میزان تمایل به پرداخت خانوارها برای حفاظت از جنگلهای شمال برابر ۱۲/۸ هزار ریال در ماه می باشد. ارزش حفاظتی سالانه هر هکتار از این جنگلها حدود یک میلیون برآورد شده و برهمن اساس ارزش حفاظتی برای کل جنگلهای شمال معادل ۱۹۱۵/۲ میلیارد ریال بدست آمد. متغیرهای میزان پیشنهاد، درآمد، میزان تحصیلات و سن در سطوح پایین تر از ده درصد بر پذیرش مبلغ پیشنهادی برای حفاظت از جنگلهای شمال ارزیابی شد، در صورتیکه متغیرهای جنسیت، اندازه خانوار، تمایلات زیست محیطی و عضویت در سازمانهای زیست محیطی فاقد اثرگذاری ارزیابی شدند.

امیرنژاد و خلیلیان (۱۳۸۵)، به تعیین ارزش حفاظتی و تفریحی پارک جنگلی سی سنگان و اندازه گیری میزان تمایل به پرداخت بازدید کنندگان برای منافع تفریحی این پارک با استفاده از ارزش گذاری مشروط و پرسشنامه انتخاب دوگانه پرداختند. آنها برای اندازه گیری میزان تمایل به پرداخت بازدید کنندگان از مدل لاجیت (Logit) استفاده نموده و بر اساس روش حداکثر درست نمایی، شاخص های این مدل برآورد شد. نتایج نشان داد که ۸۱/۷ درصد و ۷۸/۸ درصد افراد مورد بررسی در این مطالعه، حاضر به پرداخت مبلغی برای حفاظت و استفاده تفریحی از این پارک جنگلی هستند. متوسط تمایل به پرداخت بازدید کنندگان برای ارزش تفریحی پارک جنگلی سی سنگان، ۲/۴ هزار ریال برای هر بازدید کننده بدست آمد. ارزش حفاظتی و تفریحی سالانه این پارک به ترتیب ۵/۸ و ۲/۵ میلیون ریال در هکتار برآورد شد. همچنین نتایج نشان داد که پارک های جنگلی ارزش تفریحی قابل توجهی دارند. این ارزش برای سیاستگذاران و تصمیم گیران توجیهی فراهم می کند تا از کیفیت پارک های جنگلی حمایت کرده و از کم جلوه دادن منابع جنگلی جلوگیری کنند.

پزشکی راد و همکاران (۱۳۸۵)، نشان دادند عوامل اجتماعی نظیر میزان سواد، دارابودن شغل دوم، میزان ارتباط با شهر و میزان رهبریت افکار در زمینه مبارزه بیولوژیک همبستگی مثبتی با پذیرش مبارزه تلفیقی علیه کرم ساقه خوار برنج توسط کشاورزان استان اصفهان دارند.

دانشور کاخکی و همکاران (۱۳۸۶)، در مطالعه ای به برآورد ارزش وجودی منطقه ی ییلاقی روستای زشک پرداختند. ایشان برای دستیابی به اهداف تحقیق از روش ارزش گذاری مشروط استفاده کردند. نتایج مطالعه حاکی از آن بود که متوسط تمایل به پرداخت ماهیانه ی افراد برای ارزش وجودی منطقه ی ییلاقی زشک ۱۱/۳ هزار ریال می باشد. همچنین مشخص شد سن و درآمد افراد و مقدار قیمت پیشنهادی اثر منفی و میزان تحصیلات و درآمد خانوار اثر مثبت معنی داری بر روی میزان تمایل به پرداخت دارند.

پرون (۱۳۸۶)، به بررسی ارزشگذاری اقتصادی جنگل حرا در استان هرمزگان پرداخته است، در این مطالعه تمایل به پرداخت افراد برای ارزش غیر بازاری و ارزش بازاری مستقیم اندازه گیری شد. ارزش حفاظتی و ارزش بازاری غیر مستقیم جنگل مذکور، با استفاده از روش ارزش گذاری مشروط و پرسش نامه انتخاب دو گانه محاسبه گردید. برای اندازه گیری میزان تمایل به پرداخت افراد از مدل لاجیت استفاده شد و بر اساس روش حداکثر در ستنمایی، پارامترهای مدل برآورد گردیدند. نتایج نشان داد که به ترتیب ۹۲ درصد، ۹۴/۵ درصد، ۹۳/۴ درصد، ۸۷ درصد و ۹۱/۲ درصد افراد تحت بررسی در این مطالعه، حاضر به پرداخت مبالغی برای حفظ جنگل حرا هستند. مبالغ مذکور برای حفاظت، تفریح، ارزش ذاتی جنگل، میراث برای آیندگان و استفاده از آن در آینده در نظر گرفته شد. هم چنین، ارزش بازاری مستقیم برای صیادان و دامداران با استفاده از دو روش ارزش نهایی و محاسبه سود برآورد شد. ارزش بازاری غیر مستقیم با استفاده از متوسط تمایل پرداخت افراد برای تفریح در جنگل به دست آمد و مجموع ارزش بازاری برای جنگل حرا با استفاده از دو روش ارزش نهایی و محاسبه سود به ترتیب ۱۲/۴ و ۹/۲ میلیون ریال برای هر هکتار جنگل برآورد شد. متوسط تمایل افراد برای پرداخت جهت حفاظت از جنگل حرا ۴۵۰ هزار ریال برای هر فرد محاسبه شد. ارزش غیر بازاری جنگل حرا با استفاده از متوسط تمایل به پرداخت افراد برای حفاظت از جنگل محاسبه شد که این رقم معادل ۱۵/۱ میلیون ریال برای هر هکتار بدست آمد. ارزش کل اقتصادی با

استفاده از دو روش ارزش نهایی و محاسبه سود برای جنگل حرا به ترتیب ۲۷/۵ و ۲۵ میلیون ریال در هکتار (۳۱۳۲ و ۲۸۱۹ دلار) برآورد شد. نتایج نشان داد که جنگل های حرا ارزش بازاری و غیر بازاری قابل توجهی داشته که این ارزش برای سیاستگذاران و تصمیم گیرندگان توجیهی را فراهم می کند تا در حفاظت بیشتر از جنگل های حرا کوشا باشند و از کم توجهی به منابع جنگلی جلوگیری کنند.

مرادی (۱۳۸۷)، به مطالعه اقتصادی و زیست محیطی جنگل های زاگرس در استان کهگیلویه و بویراحمد پرداخت. برای تعیین ارزش حفاظتی و اندازه گیری میزان تمایل به پرداخت بازدید کنندگان از روش ارزش گذاری مشروط و پرسشنامه انتخاب دو گانه استفاده شد. برای اندازه گیری میزان تمایل به پرداخت بازدید کنندگان از مدل لاجیت استفاده و به روش حداکثر در ستنمایی شاخص های این مدل بر آورده شدند. نتایج نشان داد که ۶۱/۵ درصد از افراد مورد بررسی در این مطالعه حاضر به پرداخت مبلغی برای حفاظت از این جنگل ها هستند. متوسط تمایل به پرداخت جهت حفاظت از این جنگلها ۹۹۲۰ ریال برای هر فرد محاسبه شد.

پژویان و فلیحی (۱۳۸۷)، در تحقیقی به ارزش گذاری اقتصادی خدمات تفریحی تالاب انزلی پرداختند. ایشان برای دستیابی به اهداف تحقیق از تابع تولید خانوار و روش هزینه ی سفر بهره گرفتند. نتایج تحقیق حاکی از آن بود که زمان، مسافت و هزینه های مسافرت بر تولید تفریح موثر است و هزینه ی نهایی تفریح، با فرض وجود شرایط رقابتی، معادل ۱/۱ میلیون ریال در روز است که قیمت سایه ای تفریح می باشد.

خداوردیزاده و همکاران (۱۳۸۷)، در مطالعه ای به ارزشگذاری تفریحی روستای کندوان در استان آذربایجان شرقی پرداختند. ایشان از روش ارزش گذاری مشروط با پرسشنامه انتخاب دو گانه دوعده ای استفاده کرده و همچنین با مصاحبه ی حضوری از ۱۸۰ بازدیدکننده، میانگین تمایل به پرداخت افراد را ۳۹۰۵ ریال و ارزش تفریحی سالانه ی روستای کندوان را حدود ۱/۲ میلیارد ریال به دست آوردند.

دشتی و سهرابی (۱۳۸۷)، در مطالعه ای با استفاده از ارزش گذاری مشروط، میانگین تمایل به پرداخت بازدیدکنندگان برای ارزش تفریحی پارک نبوت کرج را ۳۳۰۰ ریال برای هر بازدیدکننده برآورد کردند و نیز نتیجه گرفتند که قیمت پیشنهادی، سطح تحصیلات، جذابیت پارک و اندازه خانوار اثر معنی داری بر تمایل به پرداخت بازدیدکنندگان دارد.

اسماعیلی و همکاران (۱۳۸۸)، به مطالعه ارزش حفاظتی رودخانه کر و میزان تمایل به پرداخت افراد برای حفاظت از این رودخانه با استفاده از روش ارزش گذاری مشروط و پرسش نامه انتخاب دوگانه پرداختند. برای اندازه گیری میزان تمایل به پرداخت افراد، از الگوی لاجیت استفاده و پارامترهای بر اساس روش حداکثر درستنمایی، برآورد شد. نتایج نشان داد که ۵۷ درصد افراد تحت بررسی در این مطالعه حاضر به پرداخت مبلغی برای حفاظت رودخانه ی کر هستند. بیشترین تمایل به پرداخت افراد برای ارزش حفاظتی رودخانه ی کر بطور متوسط ۶۶/۲ هزار ریال برای هر خانوار بصورت ماهیانه بدست آمد و بیشترین تمایل به دریافت افراد در ازای خشک شدن رودخانه به طور میانگین ۹۰ هزار ریال برای هر خانواده بصورت ماهیانه محاسبه شد. بنابراین حدود ۳۶ درصد تمایل به دریافت بالاتر از تمایل به پرداخت دارند. در این مطالعه، متوسط ارزش حفاظتی سالانه ی رودخانه معادل ۲۸۶ میلیون ریال برآورد گردید.

فرج زاده و همکاران (۱۳۸۸)، عوامل اقتصادی- اجتماعی موثر بر تمایل به پرداخت بازدیدکنندگان مجموعه تاریخی پاسارگاد را با استفاده از روش ارزش گذاری مشروط برآورد کردند. بر اساس یافته های این مطالعه، جنسیت، بعد خانوار، فاصله و درآمد عوامل مهمی در تعیین تمایل به پرداخت محسوب می شوند. همچنین بر طبق نتایج این پژوهش، تمایل به پرداخت افراد بازدیدکننده برابر ۶/۶ میلیارد ریال برآورد گردید.

کاوسی کلاشمی و همکاران (۱۳۸۸)، برای برآورد ارزش تفریحی بوستان محتشم رشت از روش ارزش گذاری مشروط و رهیافت دو مرحله ای حکمن استفاده نمودند. آنها برای اندازه گیری میزان تمایل به پرداخت بازدیدکنندگان از مدل توبیت استفاده نمودند. نتایج نشان داد که ۸۱ درصد از ۱۹۱ بازدیدکننده ی

مورد بررسی حاضر به پرداخت مبلغی جهت استفاده ی تفریحی از بوستان محتشم رشت بوده و متوسط تمایل به پرداخت سالانه ی هر بازدیدکننده ۴۲۶۰ ریال بدست آمد. همچنین ارزش تفریحی سالانه ی بوستان بیش از ۸۵۶ میلیون ریال برآورد شده است.

مولایی و همکاران (۱۳۸۹)، در مطالعه ای به مقایسه میان نتایج برآورد ارزش حفاظتی اکوسیستم جنگلی ارسباران با استفاده از دو روش استخراج انتها - باز و باز - انتها پرداختند. نتایج این مطالعه نشان داد که روش استخراج حداکثر تمایل به پرداخت تحت تاثیر عواملی از قبیل خصوصیات فردی، جامعه مورد مطالعه، تعداد نمونه و روش پرداخت مبالغ پولی می باشد. در این مطالعه مقدار تمایل به پرداخت با استفاده از روش انتها - بسته و انتها - باز به ترتیب ۱۱۲/۷ و ۱۰۲/۷ هزار ریال برآورد گردید.

نخعی و همکاران (۱۳۸۹)، به مطالعه تعیین ارزش حفاظتی پارک جنگلی نور و اندازه گیری میزان تمایل به پرداخت افراد برای حفاظت از این پارک با استفاده از روش ارزش گذاری مشروط و پرسشنامه ی انتخاب دوبخشی دوبعدی پرداختند. برای بررسی تاثیر متغیرهای توضیحی بر میزان تمایل به پرداخت افراد، از الگوی لاجیت استفاده گردید و پارامترهای این الگو با استفاده از روش حداکثر(بیشینه) راستنایی برآورد گردید. نتایج نشان داد که ۷۰ درصد افراد تحت بررسی در این تحقیق، حاضرند برای حفاظت از پارک جنگلی نور مبلغی پرداخت کنند. متوسط تمایل به پرداخت هر خانوار برای حفاظت از پارک ۱۲/۶ هزار ریال در ماه بدست آمد. همچنین ارزش حفاظتی سالانه ی پارک برای هر هکتار ۲۲۹/۷ میلیون ریال برآورد گردید.

عبداللهی و همکاران (۱۳۹۰)، تمایل به پرداخت بازدیدکنندگان برای استفاده از منطقه ی تفریحی سردابه واقع در استان اردبیل را با استفاده از روش های ارزش گذاری مشروط و هکمن دو مرحله ای مورد بررسی قرار دادند. برای این منظور پرسشنامه ای تدوین و توسط ۲۰۰ نفر از بازدید کننده ها (بطور تصادفی) تکمیل گردید. نتایج بدست آمده نشان داد که میانگین تمایل به پرداخت سالانه ی افراد در حدود ۶۵۸۵ ریال است. متغیرهای سن افراد، جذابیت منطقه، میزان درآمد خانواده و تعداد افراد شاغل در خانواده